

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS VALSTYBINĖS KONTROLĖS ĮSTATYMO NR. IX-1005 2, 3, 12 STRAIPSNIŲ, IV SKYRIAUS ANTROJO SKIRSNIO PAKEITIMO, PAPILDYMO 6¹ STRAIPSNIU IR IV SKYRIAUS TREČIOJO SKIRSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO PROJEKTO; DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-2223 15, 19, 19¹, 19², 55 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 55¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO; DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIO UŽ APLINKOS TERŠIMĄ ĮSTATYMO NR. VIII-1183 6 STRAIPSNIO IR 1 IR 2 PRIEDĖLIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO; LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MONITORINGO ĮSTATYMO NR. VIII-529 2, 9, 11 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 11¹ STRAIPSNIU PROJEKTO

I. Dėl aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo Nr. IX-1005 2, 3, 12 straipsnių, IV skyriaus antrojo skirsnio pakeitimo, papildymo 6¹ straipsniu ir IV skyriaus trečiojo skirsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projekto

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo Nr. IX-1005 2, 3, 12 straipsnių, IV skyriaus antrojo skirsnio pakeitimo, papildymo 6¹ straipsniu ir IV skyriaus trečiojo skirsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas (toliau – Kontrolės įstatymo pakeitimo projektas) parengtas siekiant tinkamai reglamentuoti privalomųjų nurodymų, kuriais, reikalui esant, gali būti stabdoma ir asmens veikla, davimo kriterijus ir procedūras, kad aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai turėtų tinkamus įrankius, nustatę pažeidimus ar esant atvejams, kai yra grėsmė juos pažeisti, tokias veikas nutraukti.

Taip pat Kontrolės įstatymo pakeitimo projekte reglamentuojama laboratorinių aplinkos tyrimų ir kitų aplinkos apsaugos valstybinei kontrolei vykdyti reikalingų tyrimų ir matavimų organizavimas ir vykdymas, siekiant sudaryti galimybes efektyviau vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, mažinti naštą aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės procese aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančiai institucijai, taip pat įgyvendinant principą „teršėjas moka“.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija.

Įstatymo projektą parengė:

1. Aplinkos ministerijos Politikos įgyvendinimo koordinavimo grupės vadovas Raimondas Sakalauskas, tel. 8 706 62709, el. p. raimondas.sakalauskas@am.lt.

2. Aplinkos ministerijos Politikos įgyvendinimo koordinavimo grupės vyriausioji specialistė Aušra Palubinskienė, tel. 8 706 63606, el. p. ausra.palubinskiene@am.lt.

3. Aplinkos ministerijos Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimų skyriaus vyriausiasis specialistas Remigijus Alavočius, tel. 8 706 63555, el. p. remigijus.alavocius@am.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatyme nurodyti atvejai, kada duodamas privalomasis nurodymas, neapima aplinkai kenksmingos veiklos stabdymo, bet apima atvejus (šalia kitų atvejų), kada asmuo privalo vykdyti aplinkos atkūrimo priemones, nesvarbu, ar asmuo jas vykdo, ar jų nevykdo. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatyme nurodyti atvejai, kada duodamas privalomasis nurodymas, abstraktesni nei nurodoma Kontrolės įstatymo pakeitimo projekte. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos

valstybinės kontrolės įstatyme nurodyta, kad neįvykdžius privalomojo nurodymo, duodamas pakartotinis privalomasis nurodymas. Sprendimą dėl privalomojo nurodymų terminų priima privalomąjį nurodymą duodantis pareigūnas, išskyrus išimtis, kai surašius privalomąjį nurodymą duodamas ilgesnis nei 2 mėnesių terminas, tuomet pareigūnas ilgesnį terminą turi suderinti su tiesioginiu vadovu. Už privalomojo nurodymo neįvykdymą pareigūnas asmenį, neįvykdžiusį privalomojo nurodymo, patraukia administracinę atsakomybę. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatyme išskirtas atskiras skirsnis, reglamentuojantis aplinkos kenksmingos veiklos sustabdymą. Pagal aplinkai kenksmingos veiklos apibrėžimą ir sustabdymo kriterijus asmens veikla gali būti sustabdoma tik įrodžius, kad dėl veiklos atsiranda ekosistemos ar jos elementų natūralių funkcijų susilpnėjimas arba netekimas.

Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo nuostatas aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės tikslais atliekami laboratoriniai tyrimai ir matavimai vykdomi ūkio subjekto patikrinimo metu. Jei ėminiai laboratoriniams tyrimams atlikti imami ar matavimai atliekami planinio patikrinimo metu, tai ūkio subjektas apie planuojamą patikrinimą informuojamas prieš 10 dienų. Laboratoriniams tyrimams atlikti reikalingų ėminių paėmimui į ūkio subjekto veiklos vietą turi vykti tiek patikrinimą atliekantys Aplinkos apsaugos departamento pareigūnai, tiek ir Aplinkos apsaugos agentūros darbuotojai. Išlaidos, patirtos atliekant laboratorinius tyrimus ir matavimus, net jei nustatoma, kad asmuo pažeidė aplinkos apsaugos reikalavimus, apmokamos iš valstybės biudžeto, t. y. iš visų mokesčių mokėtojų.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Kontrolės įstatymo pakeitimo projekte: nurodomi atvejai, kada duodamas privalomasis nurodymas, apima ir asmens veiklos stabdymą (kai to reikia aplinkosauginiams tikslams pasiekti); labiau konkretizuojami atvejai, kada duodami privalomieji nurodymai; privalomasis nurodymas dėl aplinkos atkūrimo priemonių duodamas tuo atveju, kai nevykdomas aplinkos atkūrimo planas; kai nėra galimybės operatyviai surašyti privalomojo nurodymo, tačiau pagal situaciją būtina nedelsiant imtis priemonių, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai pareikalauja atsakingų asmenų žodžiu atlikti tam tikras veikas. Konkretizuojant atvejus, kada duodami privalomieji nurodymai, siekiama aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės procedūrų aiškumo. Atsisakyta reikalavimo, kad visais atvejais, nesvarbu, ar asmuo vykdo aplinkos atkūrimo priemones, ar jų nevykdo, duodamas privalomasis nurodymas dėl aplinkos atkūrimo priemonių vykdymo – tokio reglamentavimo atsisakyta kaip perteklinio. Nustatant galimybę pareigūnui žodžiu teikti reikalavimus, nesurašant privalomojo nurodymo (kai tam nėra laiko), siekiama aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės efektyvumo.

Atsisakyta atskiros skyriaus dėl asmens veiklos stabdymo esant aplinkai kenksmingai veiklai – asmens veikla būtų stabdoma privalomuoju nurodymu esant privalomųjų nurodymų davimo pagrindams – toks reglamentavimas padidina procedūrų skaidrumą ir aiškumą, neteisėtos veiklos sustabdymo atvejai nėra apribojami siaurais kriterijais, kurie neretai esant neteisėtai veiklai yra per siauri.

Įvedamas naujas teisinis reguliavimas, kad neįvykdžius privalomojo nurodymo, aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdanči institucija kreipiasi į antstolį dėl įpareigojimo privalomąjį nurodymą vykdyti – toks reglamentavimas reikalingas, nes atsiranda atveju, kai asmenys nevykdo privalomųjų nurodymų reikalavimų, tai yra susimoka baudas už neįvykdymą ir aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai neturi teisinių įrankių šiuos asmenis priversti privalomuosius nurodymus vykdyti. Kontrolės įstatymo pakeitimo projekte nurodyta, kad laiku neįvykdytas privalomasis nurodymas antstoliui vykdyti neperduodamas, jei po privalomojo nurodymo įvykdymo termino privalomasis nurodymas yra įvykdomas arba atsiranda su privalomojo nurodymo davimu susijusios aplinkybės, dėl kurių privalomasis nurodymas pagal jo įpareigojimų turinį negali būti vykdomas. Tokių aplinkybių pavyzdys galėtų būti situacija, kai privalomajame nurodyme

nurodytas įpareigojimas asmeniui laikytis Taršos leidimo sąlygų, tačiau Taršos leidimas panaikinamas teisės aktuose nustatyta tvarka.

Kontrolės įstatymo pakeitimo projekte nebelineka nuostatų, kad asmeniui neįvykdžius duoto privalomojo nurodymo, duodamas pakartotinis privalomasis nurodymas. Tokio reguliavimo atsisakyta kaip neefektyvaus ir nepagrįstai ištesiančio privalomojo nurodymo vykdymo reikalavimus.

Privalomojo nurodymo įvykdymo terminus iki vieno mėnesio nustato pats pareigūnas. Ilgesnius nei vieno mėnesio, bet ne ilgesnius nei 3 mėnesiai, privalomojo nurodymo terminus pareigūnas nustato suderinęs su aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančios institucijos įgaliotu asmeniu. Ilgesnius nei 3 mėnesiai, bet ne ilgesnius kaip 6 mėnesiai, privalomojo nurodymo terminus pareigūnas nustato pagal aplinkos ministro sudarytos komisijos dėl privalomųjų nurodymų terminų sprendimą. Išimtis dėl terminų konkrečių terminų padaryta tais atvejais, kai duodamas privalomasis nurodymas vykdyti aplinkos atkūrimo priemonės, esant padarytai žalai aplinkai, kai asmuo nevykdo aplinkos atkūrimo privalomų darbų. Šiuo atveju privalomojo nurodymo terminai nustatomi pagal teisės aktų nustatyta tvarka parengtą aplinkos atkūrimo priemonių planą, tai yra duodant terminą atsižvelgiama į konkrečias aplinkos atkūrimo plano užduotis. Dėl privalomųjų nurodymų terminų pratęsimo sprendimą dėl pasiūlymo teikimo priima aplinkos ministro sudaryta komisija dėl privalomųjų nurodymų terminų. Pagal šios komisijos siūlymą aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančios institucijos vadovas ar jo įgaliotas asmuo priima sprendimą dėl privalomojo nurodymo termino pratęsimo. Pratęsti privalomąjį nurodymą galima ne ilgesniam nei 6 mėnesių laikotarpiui. Privalomųjų nurodymų davimo ir pratęsimo terminų procedūros nustatomos siekiant efektyvumo ir skaidrumo šiame teisiniame reguliavime.

Kontrolės įstatymo pakeitimo projektu numatoma, kad Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos, kaip užsakovas, teikia pavedimą Aplinkos apsaugos agentūrai atlikti iš taršos šaltinių išmetamų / išleidžiamų teršalų arba jų poveikio aplinkos elementams (aplinkos oro, paviršinio vandens, dirvožemio) laboratorinius tyrimus ir matavimus. Aplinkos apsaugos agentūra vykdo pavedime nurodytus laboratorinius aplinkos tyrimus ir matavimus (ima mėginius, atlieka laboratorinius tyrimus ir matavimus) arba organizuoja jų atlikimą ir teikia Aplinkos apsaugos departamentui šių tyrimų rezultatus. Kitus aplinkos apsaugos valstybinei kontrolei vykdyti reikalingus tyrimus ir matavimus, pvz., žemės gelmių tarša, gamtos išteklių naudojimas, kraštovaizdžio pakeitimai, poveikis saugomoms rūšims / buveinėms ir pan., vykdyti pats Aplinkos apsaugos departamentas prie Aplinkos ministerijos arba organizuotų jų vykdymą, pirkdami paslaugą reikalingų tyrimų ir matavimų atlikimui viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka. Įstatymo projektu numatomas reikalavimas teršėjui apmokėti valstybinių laboratorinių aplinkos tyrimų išlaidas, jei tyrimu nustatomi leistinos taršos viršijimai ar neteisėta tarša ir kai tyrimai atliekami siekiant įsitikinti, kad pažeidimas nutrauktas ir/ar jo padariniai pašalinti. Numatytas valstybinių laboratorinių aplinkos tyrimų vykdymas padės mažinti administracinę naštą aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančiai institucijai, kadangi ėminių ėmimui ar matavimų atlikimui ūkio subjekto teritorijoje nebus privaloma vykti tiek Aplinkos apsaugos departamento, tiek ir Aplinkos apsaugos agentūros specialisto. Ėminių paėmimas ir matavimų atlikimas iš anksto nepranešus ūkio subjektui apie jų vykdymą, padės efektyviau nustatyti teršėjus. Reikalavimu teršėjams apmokėti valstybinius laboratorinius aplinkos tyrimus ir matavimus, kai šiais tyrimais nustatoma neleistina tarša, skatinama veiklos vykdytojus efektyviau vykdyti ūkio subjektų aplinkos monitoringą, patiems stebėti, kad nebūtų viršytos leistinos taršos normos, nustačius taršą, iš karto imtis priemonių jai sumažinti, o ne laukti, kada aplinkos apsaugos valstybinė kontrolė nustatys pažeidimą ir privalomuoju nurodymu įpareigos taršą nutraukti..

Atsižvelgiant į tai, kad Kontrolės įstatymo pakeitimo projekte pripažįstamas netekusiu galios IV skyriaus trečiasis skirsnis, pagal kurio nuostatas įgyvendinta 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos

integruotos prevencijos ir kontrolės), Kontrolės įstatymo pakeitimo projekto nuostatos parengtos taip, kad tinkamai įgyvendintų šią direktyvą.

Taip pat Kontrolės įstatymo pakeitimo projektu, keičiant įgyvendinamos direktyvos: 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2193 dėl tam tikrų teršalų, išmetamų į orą iš vidutinio dydžio kurą deginančių įrenginių, kiekio apribojimo; 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/18/ES dėl didelių, su pavojingomis cheminėmis medžiagomis susijusių avarijų pavojaus kontrolės, iš dalies keičianti ir vėliau panaikinanti Tarybos direktyvą 96/82/EB; 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/50/EB dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje; 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti. Šių direktyvų nuostatos Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatyme jau įgyvendintos, tačiau Kontrolės įstatymo pakeitimo projektu Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatyme nurodytos ir direktyvas įgyvendinančios nuostatos keičiamos.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Kontrolės įstatymo pakeitimo projektu siūlomus pakeitimus, bus sudarytos sąlygos skaidriau ir efektyviau vykdyti aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo pakeitimai neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo įgyvendinimas verslo sąlygoms ir jos plėtrai neturės įtakos.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant inkorporuoti Kontrolės įstatymo pakeitimo projektą į teisinę sistemą, nereikės priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios kitų teisės aktų.

9. Ar įstatymo projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Kontrolės įstatymo pakeitimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrines lietuvių kalbos normas. Kontrolės įstatymo pakeitimo projekte siūloma įvesti naują valstybinių laboratorinių aplinkos tyrimų sąvoką. Siūloma sąvoka įvertinta Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Kontrolės įstatymo pakeitimo projekto nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis, Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu įstatymų įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo įgyvendinimui:

1. Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos direktorius turės patvirtinti tvarką, nustatančią privalomojo nurodymo formą ir jos pildymo reikalavimus.

2. Aplinkos ministras turės patvirtinti valstybinių laboratorinių aplinkos tyrimų organizavimo, planavimo, pavedimų atlikti tyrimus teikimo ir vykdymo, valstybinių aplinkos

laboratorinių tyrimų rezultatų teikimo tvarką, pavedimo atlikti valstybinius laboratorinius aplinkos tyrimus formą.

3. Aplinkos ministras turės patvirtinti valstybinių laboratorinių aplinkos tyrimų kainų nustatymo metodiką, suderintą su Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba, ir apmokėjimo tvarką.

Šie teisės aktai turėtų būti priimti Lietuvos Respublikos Seimui priėmus Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo pakeitimus.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymų projektams įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybės biudžetų ar kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projektas teiktas derinti suinteresuotoms institucijoms. Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos antstolių rūmai, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba nurodė, kad pastabų ir pasiūlymų neturi. Į Europos teisės departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pastabas atsižvelgta. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos pateiktos pastabos, kurioms nebuvo pritarta arba buvo pritarta iš dalies buvo apsvaistytos ir suderintos pasitarimo metu.

Įstatymo projektas paskelbtas Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

„aplinkos apsaugos valstybinė kontrolė“, „aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnas“, „privalomasis nurodymas“, „valstybiniai laboratoriniai aplinkos tyrimai“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

II. Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 15, 19, 19¹, 19², 55 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 55¹ straipsniu įstatymo projekto

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 15, 19, 19¹, 19², 55 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 55¹ straipsniu įstatymo projektas parengtas vykdant LRV 2018 m. gruodžio 19 d. pasitarimo protokolo Nr. 56 1.2 ir 1.5 papunkčius.

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymas keičiamas siekiant:

- sugriežtinti ūkinės veiklos reikalavimus – įtvirtinti teršalų (įskaitant žaliavas, produktus, šalutinius produktus, nurodytus Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatyme, ir atliekas) medžiagų, žaliavų, produktų neleistino pateikimo už veiklos vykdymo teritorijos ribų (į aplinką) apribojimus ir nustatyti atitinkamą juridinių asmenų atsakomybę; sugriežtinti taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų ir taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo pagrindus;

- nustatyti pareigą planuojamos ūkinės veiklos organizatoriui įgyvendinti sprendime dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio nustatytas sąlygas ir (ar) dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai ir (ar) atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo išvadoje nustatytas numatytas priemonės neigiamam poveikiui aplinkai išvengti, o planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procesuose dalyvavusiems poveikio aplinkai vertinimo subjektams dalyvauti tolesnėse

leidimų išdavimo ir (ar) veiklos vykdymo kontrolės etapuose, užtikrinant, kad numatytos priemonės ir (ar) nustatytos sąlygos būtų visiškai įgyvendinamos.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

1. Aplinkos ministerijos Taršos prevencijos politikos grupės vadovas Vitalijus Auglys, tel. 8 706 63651, el. p. vitalijus.auglys@am.lt;

2. Aplinkos ministerijos Taršos prevencijos politikos grupės patarėja Beata Vilimaite Šilobritienė, tel. 8 706 63654, el. p. beata.vilimaite-silobritiene@am.lt;

3. Aplinkos ministerijos Taršos prevencijos politikos grupės vyriausioji specialistė Dalia Židonytė, tel. 8 706 63645, el. p. dalia.zidonyte@am.lt

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu Aplinkos apsaugos įstatymas nustato, kad statinių, kuriuose bus vykdoma ūkinė veikla, galinti turėti poveikį aplinkai, statybos ar rekonstravimo projektų atitiktį aplinkos apsaugos reikalavimams prieš išduodant statybą leidžiantį dokumentą tikrina už aplinkos apsaugą atsakinga institucija, tačiau ši nuostata nepakankamai aiški, o kitų valstybės institucijų ir savivaldybės vykdomųjų institucijų, nagrinėjusių poveikio aplinkai vertinimo dokumentus ar informaciją atrankai, funkcijos ir kompetencija derinti statybos projektus ir pagal kompetenciją tikrinti, ar suprojektuotos visos sprendime ir (ar) išvadoje numatytos priemonės, nenustatyta.

Aplinkos apsaugos įstatyme nustatyti paraiškų TIPK leidimams ar taršos leidimams gauti nepriėmimo pagrindai, leidimų keitimo ar galiojimo panaikinimo pagrindai, prievolė saugiai nutraukti įrenginio veiklą, panaikinus leidimą, ir nustatytos baudos juridiniams asmenims už leidimų sąlygų pažeidimus yra nepakankami, kad skatintų laikytis leidimų sąlygų ir (ar) aplinkosauginių teisės aktų reikalavimų.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Keičiamame Aplinkos apsaugos įstatymo 15 straipsnyje detalizuojama, koku aspektu aplinkos ministro įgaliota institucija tikrina statinių, kuriuose bus vykdoma ūkinė veikla, kuriai atliktas poveikio aplinkai vertinimas arba atranka, statybos ar rekonstravimo projektus (pvz., ar jie atitinka sprendime ar atrankos išvadoje nurodytą veiklos mastą ir charakteristikas, ar bus įgyvendintos sprendime nustatytos sąlygos ir suprojektuotos sprendime ir (ar) išvadoje numatytos priemonės reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai sumažinti ir (ar) jį kompensuoti, kurios turi būti įgyvendintos konkrečiame statybos etape, ir kt.); nustatoma, kad valstybės institucijos, ir savivaldybės vykdomoji institucija, nagrinėjusios poveikio aplinkai vertinimo dokumentus ar informaciją atrankai, derindamos statybos projektus, pagal kompetenciją tikrina, ar suprojektuotos visos sprendime ir (ar) išvadoje numatytos priemonės reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai sumažinti ir (ar) jį kompensuoti, kurios turi būti įgyvendintos konkrečiame statybos etape.

Keičiamas įstatymo 19 straipsnis, siekiant įtvirtinti draudimą teršti aplinką už ūkinės veiklos objekto teritorijos ribų atliekomis, žaliavomis, šalutiniais produktais ir (ar) produktais, taip pat siūloma įtvirtinti, kad teršalai (įskaitant žaliavas, produktus, šalutinius produktus ir atliekas) į aplinką gali patekti į aplinką tik tais atvejais, kai išmesti teršalus į aplinką leidžia teisės aktai, t. y. siūloma įtvirtinti, kad jokie teršalai, kurių išmetimo nereglementuoja aplinkos apsaugos standartai ir normatyvai, iš viso negalėtų būti išmetami ar išleidžiami į aplinką.

Įstatymo 19¹ ir 19² straipsniuose siūloma įtvirtinti, kad paraiškos leidimams gauti negali būti priimanamos, kai pateiktos veiklai, kuri uždrausta įstatymais, taip pat, jei nustatyta, kad veikla jau vykdoma ar tokios veiklos pakeitimas jau atliktas neteisėtai ir pažeidimas nepašalintas; jei neįgyvendintos PAV sprendimo sąlygos ir (ar) PAV sprendimo ar atrankos išvados priemonės reikšmingam neigiamam poveikiui aplinkai sumažinti ir (ar) jį kompensuoti, kurios turi būti įgyvendintos iki veiklos pradžios. Siūloma nustatyti, kad leidimai keičiami fiziniam ar juridiniam asmeniui 2 kartus per metus pažeidus leidimo sąlygas, jei tokių pažeidimų prevencijai leidimo sąlygas reikia sugriežtinti arba įrašyti papildomas, taip pat siūloma įtvirtinti, kad leidimų galiojimas

panaikinamas, jei Aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatyme nustatyta tvarka 3 kartus per metus nustatomi leidimo sąlygų pažeidimai susiję su neteisėtu teršalų išmetimu, atliekų susidarymu, laikymu ar apdorojimu arba neteisėtu gamtos išteklių naudojimu arba jei bent vienas toks leidimo sąlygų pažeidimas nenutraukiamas ilgiau, kaip 6 mėnesius.

Atsižvelgiant į LRV 2018 m. gruodžio 19 d. pasitarimo protokolo Nr. 56 nuostatas, susijusias su kvapų valdymo sugriežtinimu, siūloma įstatymo 19² straipsnyje įtvirtinti, kad tam tikroms veiklos rūšims taršos leidimuose (analogiškai, kaip dabar nustatoma TIPK leidimuose) būtų nustatomos sąlygos kvapų valdymui. Numatoma, kad paraiškas veiklos rūšims, kurių sąrašas, suderinus su sveikatos apsaugos ministru, būtų nustatytas Taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklėse, derintų ir pagal kompetenciją nustatytų taršos leidimų sąlygas Nacionalinis visuomenės sveikatos centras, vykdydamas Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo jam priskirtas funkcijas kvapų valdymo srityje.

Įstatymo nuostatos papildytos prievole veiklos vykdytojui panaikinus leidimą saugiai nutraukti įrenginio veiklą nedarant neigiamo poveikio ir žalos aplinkai, t. y. fizinis ar juridinis asmuo turi nutraukti veiklą ir sutvarkyti veiklavietę (pvz., sutvarkyti atliekas, išvežti bet kokias chemines medžiagas, rekultivuoti teritoriją, jei tokia priemonė buvo numatyta ir pan.).

Aplinkos apsaugos įstatymo pakeitimo projekte taip pat siūloma padidinti baudas už veiklos vykdymą, neturint tokiai veiklai reikalingo TIPK ar taršos leidimo (keičiamas įstatymo 55 straipsnis), kadangi šiuo metu nustatytos baudos yra neadekvačiai mažos, lyginant su baudomis, įtvirtintomis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse fiziniams asmenims už tokio paties pobūdžio pažeidimą (ypač už veiklą neturint taršos leidimo ar taršos leidimo sąlygų pažeidimą) ir neskatina juridinių asmenų atsakingiau žiūrėti į teisės aktų pažeidimus. Projekte taip pat siūloma nustatyti juridinių asmenų atsakomybę už aplinkos teršimą žaliavomis, šalutiniais produktais ir (ar) produktais už ūkinės veiklos objekto teritorijos ribų (naujas 55¹ straipsnis). Siūlomas baudų dydis nustatytas atsižvelgiant į siūlomus įstatymo 55 straipsnio pakeitimus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Neigiamų pasekmių priėmus įstatymo projektą nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Teikiamo Įstatymo projektas neturės įtakos kriminogeninei situacijai, korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Teikiamo Įstatymo projekto įgyvendinimas neturės neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai, jei veikla bus vykdoma laikantis leidimų sąlygų ir nepažeidžiant įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų, tačiau fiziniams ar juridiniams asmenims, sistemingai pažeidžiantiems aplinkosauginių teisės aktų reikalavimus, didės baudos ir atsiras grėsmė prarasti TIPK arba taršos leidimą.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Įstatymų keisti nereikės.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų, reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų.

10. Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Įstatymui įgyvendinti turės būti parengti ir iki įstatymo pakeitimo įsigaliojimo Aplinkos ministro priimti šių teisės aktų pakeitimo projektai:

Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2013 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-528;

Taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2014 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. D1-259;

Planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto aplinkos ministro 2017 m. spalio 16 d. įsakymu Nr. D1-845;

Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo, patvirtinto aplinkos ministro 2017 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. D1-885.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniai metai):

Įstatymo įgyvendinimas nereikalaus biudžeto lėšų.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Įstatymo projektas teiktas derinti suinteresuotoms institucijoms. Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos antstolių rūmai, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba nurodė, kad pastabų ir pasiūlymų neturi. Į Europos teisės departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pastabas atsižvelgta. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos pateiktos pastabos, kurioms nebuvo pritarta arba buvo pritarta iš dalies buvo apsvaistytos ir suderintos pasitarimo metu.

Įstatymo projektas paskelbtas Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

„Aplinka“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

III. Dėl Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo nr. VIII-1183 6 straipsnio ir 1 ir 2 priedėlio pakeitimo įstatymo projekto

1. Projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Projekto rengimą paskatinusios priežastys. Įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 19 d. pasitarimo protokolo Nr. 56 3 klausimo „Dėl veiksmų ir priemonių, kurių reikia imtis siekiant spręsti kvapų ir kitas susijusias problemas“ 1.3 papunktį, kuriuo Aplinkos ministerijai pavesta iki 2019-02-15 pateikti Vyriausybei Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo pakeitimo projektą siekiant didinti mokesčio už aplinkos taršą tarifus, kad mokesčio dydis skatintų ūkinės veiklos vykdytojus mažinti taršą (skatintų investicijas į mažiau taršias technologijas). Didėjanti oro ir vandens tarša kelia vis daugiau sveikatos problemų gyventojams, dėl kurių valstybė patiria nemažas išlaidas sveikatos apsaugai, draudimui, nedarbingumo išmokoms. Neįgyvendintas „teršėjas moka“ ir sąnaudų susigrąžinimo principas, nes teršėjas, kuris teršia aplinką, tinkamai neprisideda prie išlaidų kompensavimo, kurias valstybė ir visuomenė patiria dėl neigiamo taršos poveikio.

Galiojantys mokesčio už aplinkos teršimą tarifai, kurie nekeisti nuo 2005 m., o tik indeksuojami kasmet pagal Lietuvos statistikos departamento apskaičiuotą vartotojų kainų indekso pokytį, kaip nustatyta Mokesčio už aplinkos teršimą įstatyme, yra per maži ir neskatina teršėjų investuoti į mažiau taršias technologijas, pereiti prie mažiau taršių medžiagų ir kuro naudojimo, įgyvendinti prevencines priemones, sumažinančias aplinkos ir vandens teršimą išmetamais į aplinką kenksmingais teršalais. Vienas iš argumentų, įrodančių, kad mokesčio tarifai per maži – tai, kad per 8 metų laikotarpį niekas iš teršėjų nepasinaudojo mokestine lengvata ir neinvestavo į priemones,

sumažinančias aplinkos teršimą 5 proc. ir daugiau nuo didžiausios leistinos taršos, bet pasirinko mokėti mokesį. Tai tik patvirtina, kad mokesčio tarifai neatlieka pagrindinės skatinamosios funkcijos – mažinti aplinkos teršimą ir kaupti lėšas aplinkosauginių priemonių finansavimui. Taikomi mokesčio tarifai neįvertina valstybės ir visuomenės patiriamų nuostolių dėl oro, dirvožemio ir vandens taršos, darančios neigiamą poveikį žmonių sveikatai, jų turtui bei ekosistemų būklei. Pavyzdžiui, dalyvaujant iš taršos šaltinių išmetamiems į atmosferą lakiesiems organiniams junginiams ir azoto oksidams (jie yra prekursoriai) aplinkoje susidarantis ozonas neigiamai veikia augalų genotipą ir įprastai aplinkoje vykstančius gyvybinius procesus bei žmonių sveikatą. Tarša įvairaus dydžio kietosiomis dalelėmis, kurios kuo smulkesnės, tuo giliau prasiskverbia į žmogaus organizmą ir yra pavojingos ne tik žmonių sveikatai, bet ir neigiamai veikia klimato veiksniai, tokius kaip debesuotumas, šviesos sklaida, sugertis ir pan. Sunkieji metalai neigiamai veikia dirvožemį, augalų augimą, gyvūnų sveikatą, sukeldami organų pakitimus ir sunkias ligas.

Pažymėtina, kad taikomi tarifai už išmetamus į aplinką teršalus dabar neatspindi teršalo poveikio žmonių sveikatai, ekosistemoms, investicijų taršos padariniams sušvelninti ir taršai sumažinti, be to, daugumai teršalų nustatyti mokesčio tarifai yra daug mažesni nei kaimyninėse šalyse Estijoje ir Lenkijoje, nekalbant apie Skandinavijos šalyse taikomus mokesčio tarifus už tuos pačius į atmosferą ir vandenį išmetamus teršalus. Latvija mokesčio tarifus už išmetamus į aplinką teršalus vidutiniškai peržiūri kas 2-3 metai. Informacija apie dabar taikomus ir siūlomus nustatyti tarifus, kurie lyginami su kaimyninių šalių mokesčio tarifais, pateikta lentelėje:

Teršalai išmetami į atmosferą	Tarifai, Eur/t	Indeksuoti tarifai (*) Eur/t	Kaimyninėse šalyse taikomi tarifai, Eur/t			Siūlomi tarifai Eur/t
			Latvija	Lenkija	Estija	
1	2	3	4	5	6	7
Kietosios dalelės	61 ir 191	80-249	75	81	146	225 ir 450
Nediferencijuoti pagal sudėtį Lakieji organiniai junginiai (LOJ)	4	5,22	85,37	6971	122,32	450
Azoto oksidai (NO _x)	196	251	85,37	122,4	122,32	256
Amoniakas (NH ₃), vandenilio sulfidas, kiti neorganiniai junginiai	4	5,22	18,5	102	-	20
Sunkieji metalai (kadmis, nikelis, gyvsidabris, alavas, švinas, cinkas, selenas, chromas, varis)	24 iki 406	31 ir 530	1138,3	88060	1278	1300
Sieros dioksidas (SO ₂)	104	136	85,37	122	145,46	136
Teršalai išmetami į vandens telkinius						
BDS ₇	256	334	42,69		1144	500
Bendras azotas	201	263	-		2826	600

Sulfatai	0,58	0,76			7,9	15
----------	------	------	--	--	-----	----

*taikant 2018 m. mokestinio laikotarpio indeksavimo koeficientą -1,306.

Projekto tikslas – nustatyti didesnius mokesčio tarifus, kurie skatintų teršėjus investuoti į prevencines ir taršą mažinančias priemones. Mokesčio dydis turi būti toks, kad tinkamai būtų įgyvendintas „teršėjas moka“ principas, o gautos lėšos bent iš dalies prisidėtų finansiškai prie valstybės patiriamų išlaidų kompensavimo investuojant į oro ir vandens taršos mažinimo priemones ir tokiu būdu sprendžiant savivaldybių lygiu oro ir vandens užterštumo keliamas problemas. Tarifų didino esmė pakeisti teršėjų elgseną taip, kad jie vietoj mokesčio mokėjimo pasirinktų investuoti į aplinkos taršą mažinančias priemones, kurių įgyvendinimas taip pat prisidėtų prie Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo ir Nacionalinėje aplinkos apsaugos strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr. XII-1626, nustatytų taršos mažinimo, palyginus su 2005 m. išmestu kiekiu, tikslų 2020 ir 2030 m. įgyvendinimo, oro kokybės, ypač miestuose, kur neigiamą oro taršos poveikį patiria didesnis įvairaus amžiaus gyventojų skaičius, pagerinimo.

Rezultatas, kurio tikimasi – sumažėjusi aplinkos tarša kenksmingomis aplinkai ir žmonių sveikatai medžiagomis, įgyvendintas „teršėjas moka“ principas, sumažintas neigiamas poveikis aplinkai, sveikatai ir valstybės biudžetui dėl patiriamų vis didėjančių išlaidų aplinkos apsaugai ir sveikatai.

Didesni mokesčio už aplinkos teršimą tarifai, nustatyti už iš stacionarių taršos šaltinių į atmosferą išmetamus teršalus: kietąsias daleles, lakiuosius organinius junginius, išskyrus metaną, nediferencijuotus pagal sudėtį (atskirus junginius) (toliau – LOJ), taip pat labai kenksmingus teršalus, tokius kaip dioksinais ir furanais bei sunkieji metalai ir jų junginiai, susidarantys deginant atliekas, apribos šių teršalų išmetimą į aplinką, kas sumažins gyventojų nepasitenkinimą dėl taršos keliamo diskomforto jų gyvenamoje aplinkoje. Nustačius didesnę mokesčio tarifą už išmetamus į vandens telkinius, žemės paviršių ir gilesnius jos sluoksnius teršalus: BDS₇, bendrą azotą ir bendrą fosforą, būtų skatinama mažinti vandens teršimą šiomis medžiagomis, taip pat būtų įstatymu įtvirtintos ekonominės priemonės, prisidėsiančios prie Bendrosios vandenų direktyvos nuostatų dėl geros vandenų būklės užtikrinimo ir „teršėjas moka“ principo įgyvendinimo.

Mokesčio tarifų padidėjimas padidins biudžetų įplaukas, kurias valstybė ir savivaldybės galės skirti aplinkos būklės pagerinimui, gyventojų sveikatai nepavojingos aplinkos kokybės užtikrinimui, Lietuvai nustatytų aplinkos taršos mažinimo tikslų įgyvendinimui.

2. Projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Projektą inicijavo ir parengė Aplinkos ministerija. Tiesioginis rengėjas – Europos Sąjungos investicijų ir ekonominių priemonių departamentas (direktorius Inesis Kiškis, tel. 8~618 12760, el. p. inesis.kiskis@am.lt) Ekonominių priemonių taikymo politikos skyriaus (vedėja Živilė Liberienė, tel. 8~706 63526, el. p. zivile.liberiene@am.lt) vyriausioji specialistė Virginija Kalesinskiene (tel. 8~706 63528, el. p. virginija.kalesinskiene@am.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu mokestis už iš stacionarių taršos šaltinių išmetamus į atmosferą ir vandens telkinius, žemės paviršių ir gilesnius jos sluoksnius teršalus mokamas pagal Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 1 priedėlyje teršalams ar teršalų grupėms nustatytus tarifus. Mokesčio už aplinkos teršimą iš stacionarių taršos šaltinių tarifai už į aplinką išmetamus teršalus yra vieni mažiausių lyginant su kaimyninėmis šalimis ir neatspindi taršos kaštų vertinant daromą neigiamą poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai. Pavyzdžiui, už teršalus, išmetamus į atmosferą (asbestas, benz(a)pirenas, chromas ir pan.), priskirtus pavojingiausiai I-ajai teršalų grupei, nustatytas mokesčio tarifas 406 Eur/t, kai kitose šalyse šis mokestis siekia keliolika tūkstančių eurų. II-ajai teršalų grupei, kuriai priskiriami kai kurie sunkieji metalai ir jų junginiai, ozono sluoksnį ardančios medžiagos, kietosios dalelės, išsiskiriančios deginant kurą ar atliekas, arsenas ir jo junginiai bei kiti

panašaus kenksmingumo teršalai, taikomas tarifas 191 Eur/t. III-iajai teršalų grupei, į kurią įeina cinkas, varis, manganas ir kt. ir jų junginiai ir daugelis kitų sveikatai kenksmingų teršalų, nustatytas tarifas 24 Eur/t. Teršalai, kurie priskirti IV-jai teršalų grupei, tokie kaip nediferencijuoti pagal sudėtį LOJ, amoniakas, terpentinas, fosforo rūgštis, ir daugelis kitų yra apmokestinami simboliniu 4 Eur/t tarifu. Mokesčio tarifai teršalams, išmetamiems iš stacionarių taršos šaltinių į vandens telkinius, nustatyti įstatymo 1 priedėlyje, yra šie: BDS₇–256 Eur/t, bendrasis azotas – 201 Eur/t ir bendrasis fosforas – 1007 Eur/t. Esami tarifai neskatina mažinti vandens taršos šiais teršalais ir neprisideda prie nustatytų tikslų įgyvendinimo bei geros vandens būklės užtikrinimo.

Įstatymo 2 priedėlyje teršalams ir (ar) teršalų grupėms priskirtiems teršalams, išmetamiems į aplinką, nustatyti mokesčio tarifų koeficientai, kurie taikomi apskaičiuojant didesnio tarifo mokestį už viršnormatyvinę ir (ar) nuslėptą taršą.

Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 1 priedėlyje nustatyti tarifai indeksuojami pagal Lietuvos Respublikos LR Vyriausybės nustatytą mokesčio už aplinkos teršimą tarifų indeksavimo tvarką kaip įtvirtinta Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 6 straipsnio 9 dalyje. Pagal šią tvarką apskaičiuotas vartotojų kainų indeksas palyginus 2018 m. gruodžio mėnesio kainas su 2007 m. gruodžio mėnesio kainomis yra lygus 1,306.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Atsižvelgiant į tai, kad, Pasaulio sveikatos organizacijos Tarptautinės vėžio tyrimo agentūros duomenimis, oro tarša paskelbta kancerogenine žmogui, Įstatymo projekte į atmosferą išmetamiems teršalams iš stacionarių taršos šaltinių siūloma padidinti mokesčio tarifus, kurie bent iš dalies įvertintų daromos žalos aplinkai ir žmonių sveikatai poveikį, būtų veiksmingesni ir prisidėtų prie oro taršos mažinimo tikslų įgyvendinimo.

Teršalus, kurie yra labai kenksmingi žmonių sveikatai ir aplinkai (dioksinai ir furanai, sunkieji metalai ir jų junginiai, susidarantys deginant atliekas, asbesto turinčios kietosios dalelės ir kt.), taip pat teršalus, kuriems nustatyti oro taršos mažinimo tikslai (amoniakas, nediferencijuoti pagal sudėtį LOJ), siūloma iš 2000-01-18 Vyriausybės nutarimu Nr. 53 patvirtinto apmokestinamų teršalų grupių, kurioms priskirti šie teršalai, sąrašo perkelti į Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymą, nustatant jiems individualų mokesčio tarifą.

Įvertinus tai, kad dabar taikomi mokesčio tarifai neveiksmingi ir neprisideda prie aplinkos taršos mažinimo, o mokamas mokestis nepadengia sąnaudų, reikalingų taršos prevencijai ir taršos problemoms spręsti, todėl siūloma padidinti Įstatymo 1 priedėlyje nustatytus mokesčio tarifus apmokestinamųjų teršalų grupėms atitinkamai: I-III teršalų grupėms nustatytą tarifą didinti vidutiniškai tris kartus, o ketvirtai grupei – penkis kartus. Pateikiami siūlymai dėl mokesčio tarifų didinimo atskiriems teršalams ir teršalų grupėms, išmetamiems į aplinką iš stacionarių taršos šaltinių, nurodyta lentelėje:

Teršalas ir grupė, kuriai jis priskirtas LRV 2000 m. sausio 18 d. nutarimu Nr 53)	Tarifas, Eur/t	Siūlomas tarifas, Eur/t
Dioksinai ir furanai	-	500 000
Sunkieji metalai ir jų junginiai (I-III grupė)	nuo 406 iki 24	1 300
Kietosios dalelės deginant kietąjį, skystąjį arba dujinį kurą ar atliekas (II grupė)	191	450
Asbesto turinčios kietosios dalelės (I grupė)	406	1 300
NH ₃ (amoniakas) (IV grupė)	4	20
Lakieji organiniai junginiai, išskyrus metaną, nediferencijuoti pagal sudėtį (atskirus junginius) (IV grupė)	4	450
Teršalų grupės	Tarifas, Eur/t	Tarifas, Eur/t
I	406	1 300
II	191	450

III	24	60
IV	4	20

Atsižvelgiant į tai, kad kietosios dalelės pripažintos kancerogeniniu veiksnium, siūloma padidinti mokesčio tarifą kietosioms dalelėms (organinėms ir neorganinėms) nuo 61 Eur/t iki 225 Eur/t. Amoniakas aplinkoje dalyvauja (yra prekursorius) antrinių kietųjų dalelių formavimesi, todėl padidinus mokesčio tarifą už amoniaką (tiek pat, kiek ir visai IV teršalų grupei, kuriai jis priskirtas pagal galiojantį įstatymą), bus netiesiogiai prisidedama prie aplinkos oro užterštumo kietosiomis dalelėmis mažinimo ir aplinkos oro kokybės gerinimo. Kietųjų dalelių tarifo padidinimas prisidės ne tik prie oro taršos mažinimo tikslų įgyvendinimo ir oro kokybės gerinimo, bet ir prie klimato kaitos mažinimo tikslų įgyvendinimo. Sunkiesiems metalams ir jų junginiams, taip pat ir kitiems teršalams tarifų padidinimas prisidės prie Tolimųjų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvencijos Protokolo dėl sunkiųjų metalų, Protokolo dėl patvariųjų organinių teršalų, Protokolo dėl rūgštėjimo, eutrofikacijos ir pažemio ozono mažinimo ir kitų šios konvencijos protokolų reikalavimų valdyti išmetamą teršalų kiekį, kad nebūtų viršijamas juose nurodytais ataskaitiniais metais išmestas kiekis, vykdymo.

Siekiant įgyvendinti bendrosios vandens direktyvos nuostatas ir ekonominių priemonių pagalba siekti užtikrinti gerą vandens būklę, turi būti sumažinta vandens tarša ir pasiektas nuotekų išvalymas iki leistinų teršalų išleidimo į aplinką normatyvų. Mažinant išmetamą į vandens telkinius teršalų kiekį ir gerinant nuotekų išvalymą, kad kuo mažiau būtų teršiami vandens telkiniai, siūloma padidinti mokesčio tarifus šiems į vandens telkinius išmetamiems teršalams: BDS₇, bendrajam fosforui, bendrajam azotui, sulfatams ir chloridams. Atsižvelgus į nustatytus vandens telkinių kokybinius tikslus ir į kaimyninių šalių patirtį, siūloma mokesčio tarifą BDS₇ padidinti dvigubai, bendrajam azotui – 3 kartus ir bendram fosforui – 3,5 karto. Sulfatams tarifas didinamas nuo 0,58 iki 15 Eur/t ir chloridams – nuo 2,8 iki 30 Eur/t atitinkamai.

Įvertinus tai, kad Įstatymo 1 priedėlis papildytas į atmosferą išmetamais teršalais, kuriems siūlomi nustatyti individualūs mokesčio tarifai, atitinkamai turi būti keičiamas Įstatymo 2 priedėlis, papildant jį šių teršalų grupėms, kurioms jie priklausė, nustatytais tarifų koeficientais taikomais mokesčiui už viršnormatyvinę oro taršą apskaičiuoti.

Siekiant išlaikyti tą patį mokesčio tarifo dydį teršalams, kurių tarifai nekeičiami, juos siūloma indeksuoti pagal dabar taikomą indeksavimo koeficientą 1,306, įvertinantį vartotojų kainų pokytį per laikotarpį nuo 2018 m. gruodžio iki 2007 metų gruodžio.

Atsižvelgus į tai, atitinkamai yra keičiama mokesčio už aplinkos teršimą tarifų, nustatytų Įstatymo 1 priedėlyje, indeksavimo tvarka, pagal kurią mokesčio tarifai būtų indeksuojami taikant indeksavimo koeficientą apskaičiuotą Lietuvos statistikos departamento palyginus mokestinio laikotarpio gruodžio mėnesio kainas su 2018 m. gruodžio mėnesio kainomis. Tai leistų visiems mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo 1 priedėlyje nustatytiems teršalų tarifams, kurie šiuo Įstatymu didinami ir kurie nekeičiami, o tik indeksuojami pagal dabar nustatytą indeksavimo koeficientą, taikyti vienodą indeksavimo tvarką. Pakeitus indeksavimo tvarką būtų išvengta situacijos, kai naujai nustatyti mokesčio tarifai būtų indeksuojami pagal dabar nustatytą indeksavimo tvarką, t. y. taikant indeksavimo koeficientą, kuris apskaičiuotas palyginus mokestinių metų gruodžio mėnesio kainas su 2007 m. gruodžio mėnesio kainomis.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto projekto pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Poveikis atitinkamai sričiai:

Poveikis aplinkai bus teigiamas, nes prisidės prie Nacionalinės aplinkos apsaugos strategijos ir direktyvos tikslų pasiekimo, Bendrosios vandens direktyvos nuostatų, taip pat oro kokybės gerinimo, klimato kaitos mažinimo tikslų įgyvendinimo, neigiamo aplinkos taršos poveikio sveikatai mažinimo.

Poveikis valstybės finansams: Neigiamo poveikio valstybės finansams nenumatoma. Įvertinus aplinkosauginių mokesčių tikslingumą, kurio paskirtis ne fiskalinė, o skatinamoji, tikimasi, kad daugiau lėšų teršėjas nukreips investicijoms, susijusioms su aplinkosauginių tikslų įgyvendinimu ir taršos mažinimu. Atsižvelgus į nepatenkinamą oro kokybės situaciją miestuose, planuojama, kad padidinus mokestį teršėjai imsis prevencinių ir oro taršos mažinimo priemonių, kurios prisidės prie taršos mažinimo ir oro kokybės gerinimo. Jei ši priemonė pasiektų pagrindinį tikslą, skatintų investicijas į aplinkos taršos prevenciją ir naujų modernesnių technologijų diegimą, būtų sutaupyta biudžeto lėšos, nes mažiau biudžetų išlaidų reiktų taršos priemonių įgyvendinimui. Deklaracijų duomenimis (mokesčio už išmetamus į atmosferą teršalus deklaruota: 2015 m. – 3,6 mln. Eur, 2016 m. – 3,5 mln. Eur., 2017 m. – 3,1 mln. Eur. Jei teršėjai pasirinktų mokėti mokestį, o ne investuoti į taršos mažinimo priemones, mokestinės įplaukos už teršalus išmetamus į atmosferą išaugtų nuo 3 mln. Eur. iki 9 mln. Eur. per metus. Dėl padidėjusių mokesčio tarifų už teršalus, išmetamus į vandens telkinius mokestinės įplaukos padidėtų nuo 2 mln. Eurų iki 3 mln. Eur per metus. Mokesčio už aplinkos teršimą iš stacionarių taršos šaltinių bendros įplaukos išaugtų nuo 5 mln. iki 12 mln. Eur. per metus. Surinktos lėšos būtų panaudotos aplinkosauginėms priemonėms įgyvendinti savivaldybėse, kurių 70 proc. įskaitoma į Savivaldybių aplinkos apsaugos specialiąsias rėmimo programas ir įmonių naujų technologijų, finansuojamų iš Lietuvos aplinkos apsaugos investicijų fondo programos, į kurią įskaitoma 30 proc. sumokėto mokesčio sumos, įsigijimui.

Poveikis administracinei naštai: Neigiamo poveikio mokesčio mokėtojų administracinei naštai nenumatoma, kadangi mokesčio apskaičiavimas ir deklaravimas nesikeičia.

6. Kokią įtaką priimtas projektas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimtas projektas kriminogeninei situacijai ir korupcijai poveikio neturės. Neigiamų pasekmių nenumatoma.

7. Kaip projekto įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Projekto įgyvendinimas paskatins teršėjus investuoti į taršą mažinančias priemones ir modernias technologijas, kurios ne vien tik prisideda prie taršos mažinimo, bet taupo energijos suvartojimą, efektyviau naudoja žaliavas ir mažiau teršia aplinką. Kadangi šios investicijos verslui ne tik kainuoja, bet ir gerina darbo efektyvumą, todėl šių ekonominių priemonių įgyvendinimas nesietinas su verslo sąlygų pabloginimu, priešingai tai būtų stimulus atnaujinti įrenginius pakeičiant juos efektyvesniais ir mažiau taršiais. Naujų ir mažiau taršių technologijų taikymas ne tik pagerins aplinkos kokybę, bet taip pat leis sutaupyti žaliavas.

8. Projekto inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus projektą, kitų teisės aktų priimti nereikės.

9. Ar projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Projekte nėra naujų sąvokų ar terminų, kuriuos reiktų įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka, ar jie atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

10. Ar projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis bei atitinka Europos Sąjungos dokumentus.

11. Jeigu Projektui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Projekto įgyvendinimui nereikės priimti įgyvendinamųjų teisės aktų.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks projektui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

13. Projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymo projektas teiktas derinti suinteresuotoms institucijoms. Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos antstolių rūmai, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba Europos teisės departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pastabų ir pasiūlymų neturi. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos pateiktos pastabos, kurioms nebuvo pritarta arba buvo pritarta iš dalies buvo apsvarstytos pasitarimo metu. Pastabos dėl kurių nebuvo susitarta pasitarimo metu pateikiamos derinimo pažymoje.

Įstatymo projektas paskelbtas Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam Projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Aplinkosauginiai mokesčiai, finansinės priemonės.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

IV. Aplinkos monitoringo įstatymo nr. VIII-529 2, 9, 11 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 11¹ straipsniu įstatymo projekto

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo Nr. VIII-529 2, 9, 11 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 11¹ straipsniu įstatymo projektas (toliau – Monitoringo įstatymo pakeitimo projektas) parengtas vykdant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 19 d. pasitarimo protokolo Nr. 56 1.4 papunktį, siekiant užtikrinti ūkio subjektų išmetamų / išleidžiamų teršalų ir jų poveikio aplinkos elementams tyrimų patikimumą.

Šiuo metu vykdant aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę, nustatomi ūkio subjektų taršos šaltinių išmetamų / išleidžiamų teršalų viršijimai, tačiau ūkio subjektų aplinkos monitoringo duomenys viršijimų nerodo. Laboratorijos, teikiančios paslaugas ūkio subjektams, kuriems pagal Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatus reikalinga atlikti savo ūkinės veiklos aplinkos monitoringą, turi būti akredituotos arba turėti Aplinkos apsaugos agentūros teisės aktų nustatyta tvarka išduotus leidimus, suteikiančius teisę laboratorijoms vykdyti taršos šaltinių išmetamų / išleidžiamų teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus (toliau – Leidimai). Siekiant, kad Leidimus turinčių laboratorijų atliekami tyrimai atitiktų visus laboratoriniams tyrimams nustatytus reikalavimus, Monitoringo įstatymo pakeitimo projektu griežtinami reikalavimai ėminių, reikalingų laboratoriniams tyrimams atlikti, ėmimui, o nuo 2025 metų nustatoma, kad ūkio subjektų aplinkos monitoringo programoje numatytus taršos šaltinių išmetamų / išleidžiamų teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus vykdyti galėtų tik tos laboratorijos, kurios yra akredituotos standarto LST EN ISO/IEC 17025 atitikčiai konkrečioms teršalams tirti, matuoti, imti ėminius, reikalingus laboratorinių tyrimų atlikimui.

Aplinkos monitoringo įstatyme šiuo metu nurodyta, kad leidimų išdavimo tvarką nustato Aplinkos ministerija, tačiau nei Leidimų išdavimo, nei galiojimo sustabdymo, galiojimo panaikinimo sąlygos įstatyme nėra apibrėžtos. Leidimų išdavimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo panaikinimo pagrindus įtvirtinus Aplinkos monitoringo įstatyme, bus įgyvendinta Licencijavimo pagrindų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937 „Dėl Licencijavimo pagrindų aprašo patvirtinimo“, 18 punkto nuostata „Ūkio subjekto teisė

vykdyti tam tikrą veiklą gali būti ribojama tik įstatymu“.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija.

Įstatymo projektą parengė:

1. Aplinkos ministerijos Politikos įgyvendinimo koordinavimo grupės vadovas Raimondas Sakalauskas, tel. 8 706 62709, el. p. raimondas.sakalauskas@am.lt.

2. Aplinkos ministerijos Politikos įgyvendinimo koordinavimo grupės vyriausioji specialistė Aušra Palubinskienė, tel. 8 706 63606, el. p. ausra.palubinskiene@am.lt.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu Ūkio subjektų aplinkos monitoringo programoje numatytus laboratorinius tyrimus ir matavimus gali atlikti laboratorijos, turinčios Aplinkos apsaugos agentūros išduotus Leidimus arba akredituotos laboratorijos. Dabartinis reglamentavimas asmenims (laboratorijoms), norintiems vykdyti taršos šaltinių išmetamų / išleidžiamų teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus (sau arba teikiant paslaugas kitiems), leidžia rinktis vieną iš dviejų alternatyvų – arba teikti paraišką Aplinkos apsaugos agentūrai Leidimui gauti arba atlikti akreditavimosi procedūras.

Leidimų, suteikiančių teisę laboratorijoms vykdyti taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus, išdavimą, galiojimo sustabdymą, galiojimo panaikinimą reglamentuoja Leidimų atlikti taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus išdavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-711 „Dėl Leidimų atlikti taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Monitoringo įstatymo pakeitimo projektu siūloma nustatyti reikalavimą laboratorijoms, imančioms ėminių, reikalingus taršos šaltinių išmetamų / išleidžiamų teršalų ir teršalų aplinkos elementuose laboratoriniams tyrimams atlikti, turėti Leidimus vykdyti šią veiklą.

Nuo 2025 m. nustatyti reikalavimą, kad ūkio subjektų aplinkos monitoringo programoje numatytus taršos šaltinių išmetamų / išleidžiamų teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus vykdyti galėtų tik tos laboratorijos, kurios yra akredituotos standarto LST EN ISO/IEC 17025 atitikčiai konkrečioms teršalams tirti, matuoti, imti ėminių, reikalingus laboratorinių tyrimų atlikimui. Monitoringo įstatymo pakeitimo projekte siūloma nustatyti 5 metų laikotarpį, per kurį Leidimus turinčios laboratorijos, vykdančios ūkio subjektų aplinkos monitoringo programoje numatytą taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus, galėtų pasirengti tęsti šią veiklą pasikeitus reikalavimams pagal ūkio subjektų aplinkos monitoringo programą atliekamiems tyrimams. Pagal ūkio subjektų aplinkos monitoringo programą taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus vykdančios laboratorijos turės akredituotis, jei planuos ir po 2025 m. sausio 1 d. teikti šią paslaugą ūkio subjektams.

Siūlomi Aplinkos monitoringo įstatymo nuostatų pakeitimai sudarytų prielaidas gauti patikimesnius ūkio subjektų aplinkos monitoringo duomenis. Atsižvelgiant į tai, kad Leidimus turinčios laboratorijos, ketinančios ir po 2025 m. sausio 1 d. atlikti taršos šaltinių išmetamų / išleidžiamų teršalų ir teršalų aplinkos elementuose laboratoriniams tyrimus ir matavimus pagal ūkio subjektų aplinkos monitoringo programas, turės akredituotis, tikėtina sumažėtų administracinė našta Aplinkos apsaugos agentūrai, kadangi sumažėtų laboratorijų, kurių priežiūrą ji vykdo. Šiuo metu Leidimus turinčių laboratorijų yra apie 140.

Monitoringo įstatymo pakeitimo projektu įstatyme įtvirtinus Leidimų galiojimo sustabdymo, galiojimo panaikinimo pagrindus, Aplinkos apsaugos agentūra turės galimybę nustačius pažeidimus

apriboti Leidimą turinčios laboratorijos veiklą, kadangi vadovaujantis Licencijavimo pagrindų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937 „Dėl Licencijavimo pagrindų aprašo patvirtinimo“, 18 punktu, ūkio subjekto teisė vykdyti tam tikrą veiklą gali būti ribojama tik įstatymu.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Monitoringo įstatymo pakeitimo projektu siūlomus pakeitimus, bus efektyviau vykdomas ūkio subjektų aplinkos monitoringas.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo pakeitimai neturės įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Šiuo metu Leidimus turinčios laboratorijos ir kitos laboratorijos, kurios norės po 2025 m. sausio 1d. teikti paslaugą ūkio subjektams, atlikdami taršos šaltinių išmetamų / išleidžiamų teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus pagal ūkio subjektų aplinkos monitoringo programas, turės akredituotis. Dėl šios priežasties tikėtina padidės laboratorinių tyrimų (paslaugų) kaina visiems aplinkos monitoringą vykdantiems subjektams.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Siekiant inkorporuoti Monitoringo įstatymo pakeitimo projektą į teisinę sistemą, nereikės priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios kitų teisės aktų.

9. Ar įstatymo projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Monitoringo įstatymo pakeitimo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Monitoringo įstatymo pakeitimo projekte siūlomos įvesti naujos ir tikslinamos sąvokos įvertintos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Monitoringo įstatymo pakeitimo projekto nuostatos neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis, Europos Sąjungos dokumentams.

11. Jeigu įstatymų įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugsėjo 16 d. įsakymas Nr. 546 „Dėl Ūkio subjektų aplinkos monitoringo nuostatų patvirtinimo“, kuriame turės būti patikslinami reikalavimai laboratorijoms, atliekančioms taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus pagal ūkio subjektų aplinkos monitoringo programas nuo 2025 m. sausio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. D1-711 „Dėl Leidimų atlikti taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, kuriame bus nustatyta Leidimų ėminių, reikalingų atlikti laboratorinius tyrimus, gavimo tvarka.

3. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. birželio 27 d. įsakymas Nr. 340 „Dėl Aplinkos oro taršos šaltinių ir iš jų išmetamų teršalų inventorizacijos ir ataskaitų teikimo taisyklių patvirtinimo“, kuriame turės būti patikslinami reikalavimai laboratorijoms, atliekančioms taršos

šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus pagal ūkio subjektų aplinkos monitoringo programas nuo 2025 m. sausio 1 d.

4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. vasario 11 d. įsakymas Nr. D1-68 „Dėl Stacionarių taršos šaltinių išmetamų į aplinkos orą teršalų laboratorinės kontrolės metodinių rekomendacijų patvirtinimo“, kuriame turės būti patikslinami reikalavimai laboratorijoms, atliekančioms taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir teršalų aplinkos elementuose matavimus ir tyrimus pagal ūkio subjektų aplinkos monitoringo programas nuo 2025 m. sausio 1 d.

5. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 17 d. įsakymas Nr. 652 „Dėl Aplinkos valstybinės laboratorinės kontrolės sistemos nuostatų patvirtinimo“ bus pripažintas negaliojančiu.

Šie teisės aktai turėtų būti priimti Lietuvos Respublikos Seimui priėmus Aplinkos monitoringo įstatymo pakeitimus.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymų projektams įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybės biudžetų ar kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projektas teiktas derinti suinteresuotoms institucijoms. Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos antstolių rūmai, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba, Europos teisės departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pastabų ir pasiūlymų šiam projektui neturi. Į Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos pastabą atsižvelgta. Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos ir Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos pateiktos pastabos, kurioms nebuvo pritarta arba buvo pritarta iš dalies buvo apsvaistytos ir suderintos pasitarimo metu.

Įstatymo projektas paskelbtas Teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS).

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Ūkio subjektų aplinkos monitoringas, ūkio subjektų aplinkos monitoringo programa.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Administracinio departamento
direktore
Agnė Jakstienė
2019-06-14

Aplinkos ministras
Kęstutis Mažeika
2019-06-14